

A Biden-kormányzat kettős arca Olaj és külpolitika neoklasszikus realista megközelítésben

The Two Faces of the Biden Administration Oil and Foreign Policy with a Neoclassical Realist Approach

---

Mezei Attila

https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2025.1.5

Összefoglaló: A tanulmány célja, hogy a Joe Biden névvel fémjelzett elnöki ciklus kettősségére a külpolitika és az olaj kapcsolatán keresztül rávilágítson. A neoklasszikus realizmus eszközrendszere segítségével mutatja be az amerikai elnök külpolitikai döntéshozatalára nehezedő külső és belső hatásokat. Azok nyomásának eredményeként a Biden zöldkezdeményezéseinek a megvalósítása mellett az amerikai olajkitermelés is csúcsokat döntött a ciklus végére. A demokrata adminisztráció, amely a demokráciák megerősítésének az ígéretével lépett hivatalba, több, a kampányban hangoztatottakkal ellentétes lépést is tett azért, hogy autokratikus államok is növelni tudják az olajtermelésüket. A választási ígérek, az olajipari lobb, az orosz–ukrán háború, a klímavédelmi megfontolások, az energiabiztonság és más nemzetközi tényezők hatására ambivalens intézkedések kísérték végig a Biden-adminisztráció négy évét.

Kulcsszavak: neoklasszikus realizmus, Amerikai Egyesült Államok, olaj, Joe Biden

Abstract: *The aim of this study is to show the dual face of Joe Biden's presidency through the relationship between foreign policy and oil. Using the tools of neoclassical realism, it shows the external and internal impacts on the American president's foreign policy. As a result of their pressure, in addition to the implementation of President Biden's green initiatives, U.S. oil production also reached record high levels by the end of his presidency. The Democratic administration, which took office with the promise of strengthening democracies, has taken a number of counterproductive steps to allow autocratic states to increase their oil production. Electoral promises, the oil lobby, the Russian–Ukrainian war, climate change concerns, energy security, and other international factors have led to ambivalent moves throughout the Biden administration.*

Keywords: neoclassical realism, United States of America, oil, Joe Biden

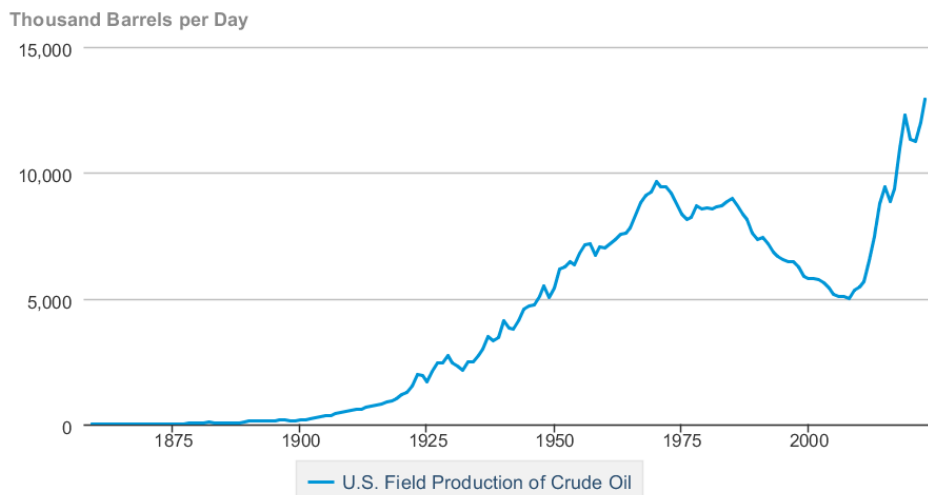
Bevezetés

A modern kőolajipar az Amerikai Egyesült Államokban született meg az 19. században. Az akkoriban bőségesen rendelkezésére álló erőforrások ugrásszerűen növelték a viszonylag új ország világpolitikai jelentőségét, és már korán az iparág egyik főszereplőjévé tették. Később a háborúk és a technológiai újítások következtében mindenütt egyre nagyobb mennyiségű olajra volt igény. Mindezek tovább erősítették az Egyesült Államok vezető szerepét. A 20. században, az autók és az egyéb gépjárművek elterjedésével, még nagyobb mértékben nőtt az olaj iránti kereslet. A nagyhatalmak megpróbálták biztosítani maguk számára az olajlelőhelyeket, ami már a század elején felértékelte a Közel-Kelet jelentőségét is. Az USA a stratégiai pozícióját is kihasználta Japánnal szemben, amikor embargóval sújtotta azt. Az olajembargó pedig jelentős hatással volt a terjeszkedő szigetország háborús terveire, s így már a második világháború elején elfoglalta Holland Kelet-Indiát annak olajkészletei miatt.¹

Dwight D. Eisenhower elnök 1959-ben viszont már a túlkínálat csökkentése érdekében kénytelen volt egy kvótarendszert bevezetni az Egyesült Államokba irányuló olajimportra, hogy árstabilitást és nyereséget biztosítson a hazai termelők számára. A program célja az amerikai olajipar védelme volt, és a külföldi termelőkől való nagyobb függetlenséghez vezetett.²

A kvótarendszernek és a túltermelésnek köszönhetően az Egyesült Államok könnyen átvészelte az arab államok által a hatnapos háború miatt 1967-ben bevezetett olajembargót. Egyrészt abban az évben az ország teljes fogyasztásának mindössze 9 százalékát fedezték külföldről érkezett olajból, ráadásul a kanadai és a mexikói szállítók kedvezményes elbánásban részesültek, így a közel-keleti részesedés csupán töredéknyi volt. Másrészt az USA hatékonyan reagált az embargóra: a hazai kitermelést napi egymillió hordóval növelte, hogy erőt mutasson, és az embargó esetleges negatív hatásait ellensúlyozza.³ Viszont az 1970-es évektől egészen a palaolaj elterjedéséig korántsem volt jellemző ez a fajta ellátásbiztonság az Egyesült Államokra.

1. ábra⁴
Az USA kőolajtermelése

A legutóbbi három elnök, Barack Obama, Donald Trump és Joe Biden kül- és energiapolitikájára is hatással volt az amerikai olajkitermelés növekedése. A neoklasszikus realizmus eszközrendszere segítségével igyekszem bemutatni, hogyan lavírozott a Biden-adminisztráció a kül- és a belpolitikai nyomások hatására. A kül- és az energiapolitikai kettősségét éppen a fosszilis energiahordozó szerepének az erősödése és a demokrata választói rétegnek a klímabarátt politikák iránti elköteleződése okozza. Biden elnököt tehát másféle politikai nyomások érték, mint az elődeit, emiatt azokétól eltérő válaszokat is igyekezett adni a kihívásokra, ami az energiapolitika terén igen szembeötlő. Pont emiatt a neoklasszikus realizmus a hagyományos elméleteknél hatékonyabban tudja magyarázni azokat a tényezőket, amelyek a Biden-korszak kettősségét okozzák.

Neoklasszikus realizmus és az amerikai külpolitika Biden idején

A döntéshozók számára a fenyegetések és a lehetőségek különbözőképpen jelentkezhetnek, ezért a nemzetközi kapcsolatok rendszerszemléletű megközelítései önmagukban aligha adhatnak kielégítő leírást a külpolitikai eredményekről, s így ritkán nyújtanak egyértelmű és biztos támpontot a külpolitikai döntéshozatalhoz.⁵

A neoklasszikus realista és az azt megelőző realista gondolkodás több elemében is eltér egymástól:

- A realista a külső rendszerszintű kényszereket hangsúlyozta, ám a pontosabb külpolitikai elemzéshez a belföldi változókat és elvárásokat is figyelembe kell venni.
- A neoklasszikus realista gondolkodók – a neorealistáktól eltérően – elutasítják azt az elképzelést, hogy a rendszerszintű nyomás azonnal befolyásolja az államok cselekvését. Egy anarchikus rendszerben például a relatív hatalom és a belső tényezők is befolyásolják az államok viselkedését.⁶
- Ebben az elméletben jelentős szerep jut a vezetői felfogás kérdésének, míg a másokban a döntéshozókról alapvetően racionális és optimális politika választását feltételezik. Azonban számos tényező – pl. egy válság esetén a magas tét és a rövid időkeret – miatt a vezetők szuboptimális politikai lehetőségekről is határozhatnak.

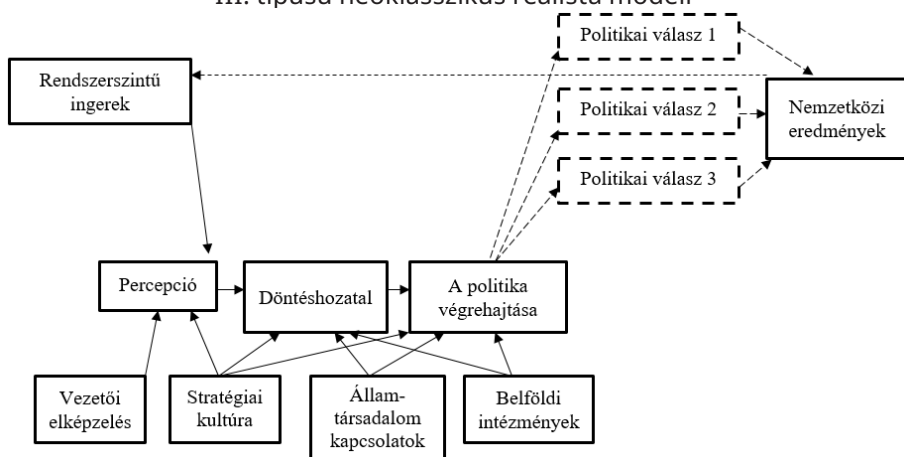
A tanulmányban a neoklasszikus realizmus modellje (2. ábra) segítségével kívánom szemléltetni a Joe Biden elnök által vezetett kormányzat politikájának a kettősségét. A külpolitikára nehezedő belső és külső nyomások hatására az adminisztráció igyekezett a klímabarát intézkedéseket – amelyekről a „Trump elnökségének hatása és a Biden-adminisztráció kezdete” című alfejezetben bővebben lesz szó – az egyre növekvő hazai olajkitermeléssel összehangolni. Az ellentétes hatású nyomások következtében a 2021 januárjában hivatalba lépett elnök az elődjéétől eltérő kül- és energiapolitikát volt kénytelen folytatni. Igaz, ebben az is nagy szerepet játszott, hogy Trump más szemlélettel vezette az USA-t, így a nemzetközi politikai változásokra sem olyan válaszokat adott, mint Biden.

A neoklasszikus realista modellben a vezetői felfogás befolyásoló változó, s mint ilyen, hatással van a külpolitikai döntéshozatalra. Ez az iskola a rendszerszintű tényezőket is számításba veszi a külpolitika elemzésekor, ami elengedhetetlen ha Biden elnökségét vizsgáljuk. A belső és a külső tényezők különböző erősséggel hatottak az elnöki ciklus alatt, és több esetben két eltérő cél váltotta ki az adminisztráció ellentmondásos lépéseit.

A strukturális realista megközelítés nem tesz különbséget az államok funkcionális szintjei között. Az államok azonban különböző kitermelési és mozgósítási képességekkel rendelkeznek, emiatt a rendszerszintű ingerekre válaszul megteendő intézkedéseik is eltérőek.⁷ Ezért a neoklasszikus realizmus modellje révén ez esetben is pontosabb képet kaphatunk a különböző elnöki adminisztrációk eltérő külpolitikai válaszairól. Ráadásul a hagyományos elméleteknek megfelelően elvégzett – csak a külső változókat figyelembe vevő – vizsgálat nem magyarázza megfelelően az olajkitermelés további növekedését sem.

A 2. ábra jól illusztrálja a Biden-adminisztráció olajjal kapcsolatos politikáját is. Az ukrajnai konfliktus rendszerszintű ingerként jelentkezett, ami arra ösztönlte volna az adminisztrációt, hogy a legnagyobb mértékben növelje a kőolaj kitermelését, még a klímaváltozás elleni küzdelem dacára is. Mivel azonban a belföldi szabályozó intézmények és a társadalmi nyomás szintén hatással van a politikai döntéshozatalra, azok befolyásolják a választott stratégiai válaszokat is. Emiatt a Biden-kormányzatot sok kritika érte a nemzetközi szintén, mert a szövetségesei nagyobb szerep vállalását – még több olaj kitermelését – várják el az USA-tól, miközben annak az olajtermelése az utóbbi években rekordokat döntött.⁸

2. ábra⁹
III. típusú neoklasszikus realista modell

Olajtartalékok és energiabiztonság

Az olajtermelés növelése fontos eszköz az Egyesült Államok kezében, amely révén nagyobb politikai mozgástérre tehet szert. De fontos megemlíteni az olajtartalékok kérdését is. A mennyiségük pontos megadása nehezen megoldható. Nincs általánosan elfogadott meghatározás rá, az iparági csoportoknak, szabályozóknak, kormányoknak stb. saját kritériumrendszerük van. A nemzeti vagy a nemzetközi olajipari vállalatok által az olajtartalékok kapcsán közzétett – becsült – adatok gyakran változnak a politikai vagy egyéb nyomás hatására. Egy régi olajipari vicc jól szemlélteti az eltéréseket:

Egy olajvállalat vezetője alkalmazottat keresett, akinek a tartalékok megbecsülése lenne a feladata. Egy geológusnak, egy geofizikusnak és egy olajmérnöknek ugyanazt a kérdést tette fel: „Mennyi kétszer kettő?” A geológus azt válaszolta, hogy „valószínűleg több mint három, és kevesebb, mint öt, de a kérdést még lehetne kutatni”. A geofizikus beütötte a tenyérszámítógépébe, és bejelentette, hogy „3,999999”. A kőolajmérnök felugrott, bezárta az ajtót, lehúzta az ablakredőnyt, kihúzta a telefont, és halkán megkérdezte: „Mit akarsz, mennyi legyen?”¹⁰

A tartalékra vonatkozó adatok fő forrásai általában olajipari folyóiratok vagy független értékelések, amelyek eltérhetnek egymástól. A becslések elsősorban belső irányítási és külső szabályozási célokat szolgálnak. A pontatlanságokat főleg az alábbiak okozhatják:

- az olajtartalékok banki hitelek fedezetéül szolgálhatnak, emiatt eltúlzottak;¹¹
- a részvényeseknek szóló belső jelentések általában elfogulatlanok és konzervatívak;
- a feltárást végző szakemberek hajlamosak túlzásokba esni, a tározómérnökök pedig költségvetési és tervezési célokból gyakran aluljelentik a számadatokat;
- az adatokat a kormánytisztviselők vagy a vállalatok képviselői különböző céllal közölhetik, és a politikai indíttatású nyilatkozatokban általában felduzzasztják azokat, de előfordulhatnak alulbecslések is.¹²

Az olajiparban általában a „bízz, de ne ellenőrizd” (*trust, but don't verify*) megközelítést alkalmazzák. Az *Oil & Gas Journal*, valamint a *World Oil* és a *BP Annual Statistical Review* szerzői is többnyire így gondolkodnak: ha az olajtermelők a bizonyított tartalékokra vonatkozó kérdésre nem adnak adatot, akkor az előző évit használják fel.¹³ A számok azért nem konzisztensek, mert:

- a becslés pontatlan, személyes intuíciót és ítélőképességet igényel;
- a nagy vagy kisebb mennyiségű tartalék bejelentésének a körülményei és motivációi befolyásolják a megadott számokat;
- nem biztos, hogy az adatok naprakészek, mivel a cégek az előző éveket felülvizsgálat nélkül használhatják.¹⁴

Mindezek fényében az 1. táblázatból jól látszik, hogy az Egyesült Államok viszonylag kevés olajtartalékkal rendelkezik.

1. táblázat*
A világ bizonyított nyersolajkészletei (milliárd hordó)

	2000	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
USA	22,0	20,7	20,7	33,4	37,9	39,9	39,9	35,4	61,2	71,0	39,9	35,4	61,2
Orosz-ország	48,6	60,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0
Kína	17,9	20,4	25,6	24,4	24,7	25,1	25,1	26,1	25,9	26,2	25,1	25,6	25,9
Venezuela	76,8	297,6	297,6	297,7	298,4	300,0	300,0	302,3	302,8	302,8	300,0	302,3	302,8
Szaúd-Arábia	262,8	265,4	265,9	265,8	265,7	266,5	266,5	265,8	266,3	267,8	267,3	267,0	267,0
Irán	99,5	154,6	157,3	157,8	158,3	158,4	158,4	156,9	154,0	155,6	157,5	157,2	155,6
Közel-Kelet összesen	694,4	797,0	799,0	803,4	808,0	802,7	802,7	812,9	801,5	801,7	801,2	806,1	803,1
VILÁG	1.064,0	1.608,3	1.633,8	1.652,7	1.659,9	1.658,2	1.657,3	1.660,4	1.669,7	1.680,4	1.654,0	1.647,8	1.666,1

* Oil and Energy Trends: Annual Statistical Review, „World Proved Crude Oil Reserves – At Year End (Billion Barrels)”, 44., no. 1. (2023): 19–22. alapján saját szerkesztés.

A 20. század második felében a gazdaság és a nemzetbiztonság részeként egyre fontosabbá vált az energiabiztonság. A gazdasági vonatkozásai először 1947-ben jelentek meg egy, az állami tevékenységeket szabályozó amerikai nemzetbiztonsági dokumentumban,¹⁵ és az 1980-as években az olcsó nyersolajhoz való állandó hozzáférést jelentette.¹⁶ Ma már több tucatnyi definíciót használnak rá a szakértők, a nemzetközi szervezetek és a kormányok, ami a fontosságát mutatja.¹⁷ Közülük a szakpolitikai kérdésekben releváns kormányközi szervezet, a Nukleáris Energia Ügynökségé (*Nuclear Energy Agency*) az egyik legpontosabb, és széles körűen elfogadott:

„Az energiaellátás biztonsága az energiarendszer ellenálló képességét jelenti az olyan egyedi és előre nem látható eseményekkel szemben, amelyek az energiaáramlás fizikai integritását veszélyeztetik, illetve az energiaáraknak a gazdasági alapoktól független, folyamatos emelkedéséhez vezetnek.”¹⁸

Az olaj a gazdaságok és a hadseregek egyik fő erőforrásaként olyan kényszerítő potenciállal rendelkezik, amellyel más nyersanyagok nem. Az attól való függés veszélyt jelent a nagyhatalmak nemzeti érdekeire, ezért a stratégiáik kialakításakor a hozzáférés biztosításának előtérbe kell kerülnie. Jó példa erre a Carter-doktrína, amely a Perzsa-öböl térségének ellenőrzését az Egyesült Államok létfontosságú nemzeti érdekének tekintette.¹⁹

A rendszerszintű nyomás – például az egyetlen szállítótól vagy bizonyos kereskedelmi útvonalaktól való függőség, illetve a diverzifikáció igénye – jelentősen módosítja az államok külpolitikáját – így a nagyhatalmakét is. Azonban ezeken kívül még számos, a neoklasszikus realizmus által vizsgált egységszintű tényező is befolyással van rájuk. Hogyan értelmezik és kezelik e nyomásokat a vezetés legmagasabb szintjein? Amennyiben az ellenséges államok vagy nem állami szereplők azzal fenyegetőznek, hogy elvágják az olajellátás útját, ami csökkentené az adott államnak/nagyhatalomnak a nemzetközi színtéren való abszolút és relatív hatalmát egyaránt, az a fenyegetés elhárítására kiegyensúlyozó stratégiákat (*balancing strategy*) alkalmaz. Ezek általában óvatos anticipációs intézkedések, amelyek célja, hogy biztosítsák az olajhoz való hozzáférést, és széles skálán mozognak:²⁰ az önellátás növelésétől (*internal balancing*) a külföldi olajforrások közvetett vagy közvetlen ellenőrzéséig (*external balancing*).

Amennyiben az adott állam rendelkezik az ásványkincssel, az önellátás a legbiztonságosabb módja az olajellátási válságból eredő potenciális károk csökkentésének. A módszert az elmúlt három amerikai elnöki adminisztráció is előszeretettel alkalmazta, és a legnagyobb hangsúlyt arra helyezte. Ezt szolgálták az olyan lépések, mint a hazai gazdaságot segítő protekcionista intézkedések, a stratégiai olajkészletek felhalmozása és az olajigény csökkentését célzó K+F-erőfeszítések finanszírozása. Ugyanakkor az egyes adminisztrációkat

különböző belpolitikai kényszerek érik. A republikánus szavazók a demokráciánál kevésbé tartják fontosnak a klímabarát szempontokat, így Trump elnök számára sokkal könnyebb volt a hazai termelés felfuttatását célzó intézkedések bevezetése.²¹ A neoklasszikus realizmus ezért is alkalmasabb a különböző energiapolitikai döntések hátterének a meghatározására.

Az erőforrásokban gazdag országok gyakran protekcionista politikát folytatnak, és a nemzeti érdekek védelme miatt fenn akarják tartani az ellenőrzést az energiatartalékaik felett. Azonban előfordul, hogy területi viták alakulnak ki, amikor két vagy még több nemzet is verseng az olaj- és gázmezők feletti ellenőrzésért, ami geopolitikai feszültségekhez és egyes esetekben konfliktusokhoz vezet. A Dél-kínai-tengeren például az ilyen területi viták hatással voltak a regionális stabilitásra is.²²

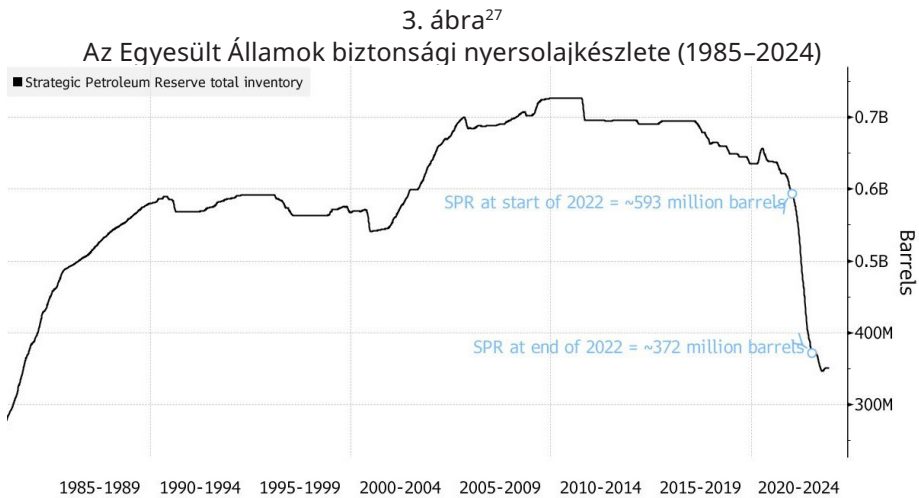
Az energia-infrastruktúra és a tranzitútvonalak birtoklása vagy ellenőrzési joga kulcsfontosságú tényező az energiaforrásokért folytatott versenyben. A nemzeteket stratégiai célok vezérlik, amikor beruháznak egyes csővezetékbe, kikötőbe és tranzitfolyosókba: meg akarják könnyíteni az energiaforrások biztonságos és megszakítás nélküli mozgását. Az energia-infrastruktúra geopolitikája pedig nemcsak a regionális dinamikára van hatással, hanem a globális energiaellátási láncokat is befolyásolja, s egyes országokat a globális energiapiac meghatározó szereplőivé teszi.²³

A nemzeti politikák célja az energiaforrásoktól való külső függőség csökkentése, amely megvalósulhat a hazai termelés fokozásával, valamint a kevésbé szerencsés államok esetében a források diverzifikálásával.²⁴ Ráadásul ez nem „csupán” az energiabiztonságot erősíti, de az egyes régióktól való függőséggel járó geopolitikai kockázatokat is mérsékli. E politikák közé tartozik a stratégiai energiatartalékok létrehozása az alapvető energiaforrásokból, amelyek fenntartása védelmet jelent a hirtelen zavarok ellen, s biztosítja a kritikus energia szolgáltatásának a folyamatosságát még vészhelyzetek vagy geopolitikai válságok idején is.²⁵ E megállapításokra számos példa található a tanulmánynak a Biden elnök külpolitikájával foglalkozó részében.

Stratégiai olajtartalék

Az 1973-as olajválság egyik legfontosabb következménye az amerikai stratégiai kőolajtartalék (*Strategic Petroleum Reserve, SPR*) létrehozása volt annak érdekében, hogy az Egyesült Államoknak, a világ legnagyobb egyedi olajfogyasztójának a függőségét enyhítsék. A washingtoni kormány Texasban és Louisianában egyes sóbarlangokat jelölt ki az olaj tárolására, amelyekben együttesen több mint 727 millió hordó nyersolajat tudnak készleten tartani. A tárolóból való kivonás mértéke hivatalosan naponta legfeljebb 4,4 millió hordó körül lehet. George W. Bush az elnöksége idején azt javasolta, hogy az SPR kapacitását

2027-ig 1,5 milliárd hordóra növeljék. Ezt a nézetét erősítette minden bizonnyal az amerikaiak akkori aktív közel-keleti szerepvállalása is. Az SPR 2009-ben mintegy 700 millió hordónyi nyersolajat tett ki.²⁶

Több mint egy évtizeddel Bush elnök javaslata után, 2018-ban az amerikai stratégiai kőolajtartalék viszont már csak 660 millió hordó nyersolaj körül volt.²⁸ Az SPR-nek ugyanis a washingtoni külpolitikai döntéshozatalban más szerep is jut. Ennek megfelelően Trump elnök abban az évben jóváhagyta egy részének a felhasználását, hogy azzal ellensúlyozza az Irán elleni szankciók esetleges negatív hatásait.²⁹ A hazai palaolaj-termelés felfutása pedig csökkentette az importterheket, sőt 2015 óta az export növekedéséhez vezetett, ezért az SPR kevésbé fontos a klasszikus feladata betöltésében, inkább az áringadozás csökkentésének a hatékonyabb globális eszközévé vált. A Nemzetközi Energiaügynökségnek (*International Energy Agency*, IEA) az SPR-re vonatkozó iránymutatása 90 napra elegendő nettó importmennyiség biztosítását javasolja, de ezt a küszöbértéket az már egy évtizede túllépte, így a többletet viszonylag szabadon tudják felhasználni az egymást követő elnöki adminisztrációk.³⁰

Olajtermelés és külpolitika Obama és Trump elnöksége idején

Barack Obama két elnöki ciklusa során több, az olajellátást negatívan befolyásoló esemény is történt (pl. a Mexikói-öbölben levő fúrótorony katasztrófája és az első líbiai polgárháború). Az azokat követő, az energiatürelenség érdekében tett amerikai erőfeszítések – a bioüzemanyagok támogatása és a reaktív olajpolitika –

nem bizonyultak elégségesnek. Obama az olajárak instabilitásának a csillapítása céljából a Venezuelához és Iránhoz való közeledés révén igyekezett fokozni a diverzifikálásra irányuló erőfeszítéseket. Mivel e lépések az amerikai középosztály érdekei mentén történtek, az adminisztráció külpolitikailag is nyitni tudott az említett országok felé. De még ezek az intézkedések is elégtelenek voltak – a következő elnök, Donald Trump kormányzata, amely inkább a hazai termelés növelésére koncentrált, részben meg is szüntette őket.

2015-ben az Obama-adminisztráció eltörölte a kőolajexport tilalmát. A külpolitikában pedig megnőtt az energia szerepe, de nemcsak a kereskedelem terén, hanem a más országokkal szembeni szankciók alkalmazásában is. Az Egyesült Államok csökkenteni vagy növelni is hajlandó a kitermelést, és a stratégiai tartalék mennyiségén is változtat azért, hogy a lépéseivel befolyásolja a piaci trendeket. Az olaj- és a gázkomponensre támaszkodva igyekszik a nemzetközi szinten maximalizálni a külpolitikai (diplomáciai és katonai) érdekeit, és azokat, valamint azok áringadozását eszközként használni a szövetségesei támogatására és a riválisok megbüntetésére. Ez a megállapítás mind a három vizsgált elnök hivatali idejére érvényes.³¹

A Trump-kormányzat a hazai olaj kitermelése terén a hidraulikus repesztés alkalmazását ösztönözte. E technológiai eljárás lényege, hogy kétirányú fúrással magas nyomáson víz, homok és vegyi anyagok keverékét juttatják a mélybe, ami repedéseket hoz létre a kőzetekben, s a földgáz vagy a kőolaj azokon keresztül a felszínre áramlik, ahol összegyűjtik.³² Trump neomerkantilista és unilateralista megközelítése jelentősen eltért az Obama-években megszokottól. Míg ugyanis elődje politikáját a klímaváltozás elleni törekvések jellemezték, addig ő az „Amerika az első” (*America First*) megközelítésével többek között az Egyesült Államok globális energetikai szuperhatalommá alakítását tűzte ki célul.³³ Így az energiaexportnak a szomszédos és a szövetséges országokkal való kapcsolatok erősítésében játszott szerepe az Obama-adminisztráció után a Trump-kormányzat külpolitikájában is felértékelődött, akárcsak az ellenfelek energiaiparát érintő szankciók. Trump első elnöksége alatt Washingtonnak komoly külpolitikai összetűzései voltak Pekinggel, Teheránnal, Phenjannal és Moszkvával is. Az akkori amerikai külpolitika egyik legfontosabb mozzanata az Egyesült Államoknak az Obama elnök Iránnal aláírt közös átfogó akciótervből, az atomalkuból való kiléptetése, az iráni olajexportra vonatkozó szankciók bevezetése, majd az országra gyakorolt maximális nyomás (*maximum pressure*) alkalmazása volt.

Az USA-nak az energiafüggetlensége lehetőséget biztosított arra, hogy exportörként is növelni tudja a jelentőségét a globális energiapiacra, és akár energetikai szankciókat is alkalmazzon a nagy energiatermelő országokkal szemben. A Covid19-pandémia mellett az olajárak csökkenése jelentette legfontosabb kihívást az USA politikájában Trump első hivatali ideje alatt.³⁴

A Trump-elnökség hatása és a Biden-adminisztráció kezdete

Joe Biden terminusának a kezdete az Obama-évekre hasonlított. Az elnök ugyanis a klímaváltozás elleni küzdelem és a környezetvédelem jegyében már a kampánya során elkötelezte magát a Keystone XL csővezeték projektjének a leállítása mellett, és a hivatalba lépése után nem sokkal, már 2021. januárban vissza is vonta az arra vonatkozó engedélyt. A TC Energy még 2008-ban nyújtotta be a kérvényt a vezeték megépítésére, de azt az Obama-kormány az amerikai földtulajdonosok, az őslakos törzsek és a környezetvédők ellenállása miatt 2012-ben elutasította, utána pedig a döntést mindig elhalasztotta. Az 1179 mérföld hosszúságúra tervezett vezeték napi 830.000 hordónyi – az albertai (Kanada) drága és piszkos olajforrásból, kátrányhomokból (*tar sand*) kinyert – nyersolajat szállított volna Nebraskába. Donald Trump 2017-ben jóváhagyta ugyan a vezeték megépítését, de az jogi akadályokba ütközött, így Bidené volt a végső szó, és a cég 2021 júniusában feladta a terveket.³⁵ A 2. ábra ennek a helyzetnek a bemutatására is megfelelő, hiszen jól látszik rajta, hogy a neoklasszikus realista modell hogyan magyarázza belső változókkal a politikai válaszokat befolyásoló tényezőket.

2015-ben, az Obama-kormányzat idején fogadták el a párizsi megállapodást (*Paris Agreement*). A 196 részes fél vállalta, hogy számottevő mértékben csökkenti az üvegházhatású gázok kibocsátását. A negyed évszázadnyi tárgyalást követően létrejött egyezményhez az Egyesült Államok is csatlakozott. Trump két évvel később, 2017-ben ki-, Biden pedig a hivatalba kerülése után azonnal viszaléptette az országot.³⁶

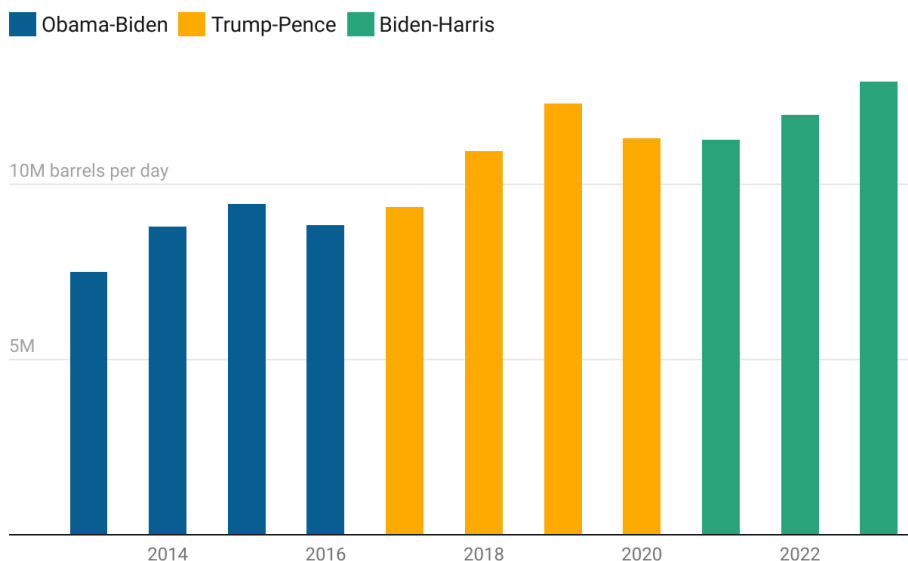
A Biden-adminisztráció során az Egyesült Államok olajipara a zöldkezdeményezések ellenére sem indult hanyatlásnak. A vizsgált három elnöki ciklus (Obamáé, Trumpé és Bidené) alatt az amerikai olaj- és gázkitermelés mindig magasabb lett a végén, mint amilyen volt az elején. E trend a republikánus és a demokrata kormányzatra egyaránt jellemző volt, és még a koronavírus-járvány sem szabott neki gátat.

A trend okai Trump elnöki retorikájában és tetteiben is fellelhetők. Erősen támogatta a fosszilis tüzelőanyagokat, és az elnöksége alatt a szövetségi kormány több földet adott bérbe fúrási célokra az Északi-sarkvidéki Nemzeti Vadvilág Menedék (*Arctic National Wildlife Refuge*), illetve az alaszakai Nemzeti Kőolaj-tartalék (*National Petroleum Reserve, NPR*) területén, valamint a utahi vadonban is. Az iparág további segítése érdekében Trump nyomást gyakorolt a kormányzati ügynökségekre. Az akarta elérni, hogy mondjanak le a környezetvédelmi felülvizsgálatokról, és lazítsanak a szabályozásokon, s azzal fel lehessen gyorsítani a csővezetékek és az egyéb energetikai infrastruktúrák építésének az engedélyezését. Ahogy a neoklasszikus modell is mutatja, Trump elnök megpróbálta a belső szabályozó intézményeket háttérbe szorítani, mivel a véleménye szerint

az energiafüggetlenség elérésének a legkönnyebb módja a kitermelés növelése. A republikánus szavazóbázis az ő ez irányú politikáját nagyobb mértékben támogatja, mint a demokraták a Biden által folytatottat, így nem jár a szavazatvesztés veszélyével.

4. ábra³⁷

Olajtermelés az Obama-, a Trump- és a Biden-adminisztráció idején

A Trump-adminisztráció az amerikai part menti tengerszakaszok közül többet is megnyitott, de később az engedélyeket visszavonta, és 10 évre betiltotta a part menti fúrásokat a Mexikói-öböl keleti részén, valamint Florida, Georgia és Dél-Karolina atlanti partvidékén. A tiltás oka belpolitikai volt: a beruházások csökkentették volna a republikánus jelöltek nyerési esélyét az érintett államokban.³⁸

Habár a Biden-adminisztráció nyilvánosan a tiszta energia (*clean energy*) felé vette az irányt, az olajtermelés mégis növekedett. Zöld utat adtak az ország legnagyobb olajfúrási művelete, a ConocoPhillips cégnek az NPR területén megkezdett Willow nevű hatalmas projektje számára is. A 2022. évi inflációcsökkentési törvény (*Inflation Reduction Act*), amelyet a kormányzat klímavédelmi rendelkezésének tekintettek, további olaj- és gáztermelési ösztönzőket tartalmazott.

Amikor azonban egy földterületet fúrásra bérbe adnak, néhány év eltelik, mire a termelés megkezdődik. Így a Biden-adminisztráció idején megnövekedett olaj- és gáztermelés bizonyos mértékig a Trump-elnökség alatt kiadott bérleti szerződések eredménye.³⁹ Az S&P Global pénzügyi elemző vállalat adatai szerint az öt legnagyobb amerikai olaj- és gázipari vállalat – a ConocoPhillips

(CPP), a Chevron (CVX), az ExxonMobil (XOM), az EOG Resources (EOG) és a Schlumberger (SLB) – 2021 és 2023 között összesen több mint 250 milliárd dollár nyereséget termelt. Ez 160 százalékos növekedés a leginkább olajpártinak tartott Trump-kormányzat első három évéhez képest.⁴⁰

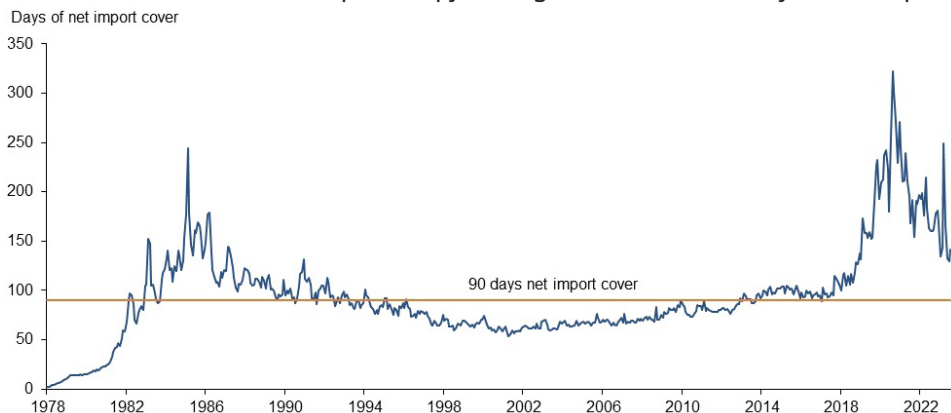
A három elnöki adminisztrációnak az olajtermelés növelésével járó, ciklusokon átívelő politikáját az amerikai nagystratégia (*grand strategy*) is támogatta, amelynek az alapvetései között szerepel a kül- és energiapolitikának a belpolitika és azon belül legfőképp a középosztály gazdasági érdekének megfelelő alakítása. Legyen szó az Obama-féle „hátról történő vezetésről” (*Leading from Behind*), a Trump által hirdetett hozzáállásról, amelyben „Amerika az első” (*America First*), vagy Biden „minilateralizmusáról”⁴¹ (*Minilateralism*) – mindegyik ezt a célt szolgálta.⁴²

Az ukrajnai háború és Biden energiapolitikája

A koronavírus-járvány idején csökkent az energiafelhasználás, ám Biden elnöki ciklusának elejére ismét nagyobb igény mutatkozott rá. A Trump által elindított hazai kőolajtermelés lassan beindult, és a kampányidőszakban beígért klímavédelmi intézkedések végrehajtása sem jelentett számottevő visszaesést. Így a kedvező feltételeknek köszönhetően a Biden-adminisztráció kezdetben viszonylag könnyen tudott sikereket elérni mind a klímapolitika, mind a fosszilis energiahordozók kitermelése terén. A körülmények azonban jelentősen megváltoztak 2022 elején, amikor Oroszország megtámadta Ukrajnát. Az elődei által magas szinten tartott tartalékok segítségével viszont a kormányzat ki tudta védeni a háború okozta az ellátás kezdeti bizonytalanságát.

5. ábra⁴³

Az SPR alakulása a nettó import alapján meghatározott IEA-irányelvhez képest

Habár az olajkészletek masszívan csökkentek, az USA-nak továbbra is módjában áll felhasználni az SPR-t, amennyiben az infrastruktúra vagy bizonyos szövetségi programok finanszírozására pénzforrásra van szüksége, és az nem veszélyezteti az energiabiztonságot.⁴⁴

A Biden-kormányzatnak az Ukrajna elleni orosz invázió miatt 2022-ben az SPR-hez kellett nyúlnia. Akkor történt 1978 óta a legnagyobb mértékű tartalék kibocsátás, a célja pedig a hazai fogyasztásra szánt benzin árának a csökkentése, illetve alacsonyan tartása volt⁴⁵ – miközben a globális árak az egekbe szöktek.⁴⁶ A bőséges termelés és stratégiai tartalék lehetővé tette, hogy Biden elnök belpolitikai célok elérése érdekében felhasználja azokat, ugyanakkor igyekezett több zöldkezdeményezés élére is állni. Azonban a törekvései ellenére nem sikerült e téren kimagasló eredményeket elérnie. Mindezek alapján alakult ki és vált jellemzővé az elnökségének a kettőssége.

A Biden-adminisztrációnak a 2024-es elnökválasztás sikere érdekében egyensúlyozó belpolitikát kellett folytatnia (még ha Biden július végén ki is szállt a versenyből). Az elnök a ciklusa során a külpolitikai nyomások ellenére végig szem előtt tartotta a választói akaratot is.⁴⁷ A Demokrata Párt szimpatizánsainak a jelentős többsége fontosnak tartotta a klímavédelmi intézkedéseket.⁴⁸ Annak érdekében, hogy kedvezzen nekik, a kormány egy sor, az olaj- és gázkitermelést korlátozó döntést hozott: felfüggesztette az új LNG-terminálok építésére vonatkozó engedélyeket, visszafogta a Mexikói-öbölben végezhető fúrásokat, és szigorú károsanyag-kibocsátási szabályokat alkotott, hogy az amerikaiakat az elektromos járművek használata felé terelje.

Mindeközben a világ számos országa aggódva figyelte, hogyan alakulnak az energiaárak az ukrajnai háború hatására. Az orosz gáz- és olajtermelés fontos szegmense a világ energiaellátásának. Amerika szövetségeseinek, így a NATO-tagországoknak egy része is jelentős mértékben az orosz fosszilis energiahordozóktól függött a háború kitörése idején. Európa azonban 2023-ban az Egyesült Államok olajexportjának az első számú célpontja lett. Ennek oka Moszkvának az Ukrajna ellen megindított teljes körű inváziója volt. Az amerikai olaj- és gázexportot később tovább növelték az uniós szankciók, amelyek megtiltották az Oroszországból származó tengeri nyersolaj importját.⁴⁹

Az Európai Unió az olajé mellett hamarosan a 2021-ben még 155 milliárd köbméteres orosz gázimportját is kevesebb mint egyharmadára csökkentette. Ezt azzal érte el, hogy megháromszorozta az amerikai cseppfolyósított földgáz (LNG) behozatalát.⁵⁰

Az Egyesült Államok sok olaj- és gázkitermelő projektet támogatott a világ különböző tájain, amelyek finanszírozása kérdésessé vált a demokrata adminisztráció zöldebb hozzáállása következtében. Az amerikai kormányzatnak azonban továbbra is támogatnia kell e programokat vagy legalább a többségüket, ha nem akarja, hogy a fejlődő országok más szponzorok után nézzenek. Az

egyik érintett e tekintetben a Fülöp-szigetek: az ország energiamixe túlnyomó részét az importált fosszilis tüzelőanyagok teszik ki (2022-ben a szén az energiaigény 60 százalékát biztosította, míg 2010-ben még csak a 34 százalékát). A fosszilis tüzelőanyagokra való egyre nagyobb mértékű támaszkodása pedig növeli az ellátási zavarokkal szembeni sebezhetőségét, amit a földrajzi elhelyezkedése is felerősít.⁵¹ A *U.S.–Asia Gas Partnership* (AGP) egy olyan, az állami és a privát szektor közötti partnerség, amelynek célja a gázhálózati infrastruktúra tervezésének az optimalizálása és a helyi gázpiacok fejlesztése az indopacifikus régióban. Az AGP keretén belül a részes államok megosztják a biztonságos, megbízható és gazdaságos földgázforrások fejlesztése terén jól bevált gyakorlatokat. A partnerség a rugalmas és a legolcsóbb energiarendszerek fejlesztését lehetővé tevő stratégiai tervezést is támogatja. Idővel e tevékenységek is elegendőnek fognak bizonyulni a kereslet kielégítésére.⁵² Ha viszont az Egyesült Államok feladná a Fülöp-szigetek és a rá szintén számító többi ország segítségét vagy az AGP keretében futó programok támogatását, akkor a feltörekvő gazdasági hatalmából adódóan Kína tölthetné be a keletkező űrt, ami pedig az amerikai külpolitika számára újabb kihívást jelentene.⁵³ A Biden-kormányzat által képviselt minilateralizmus tehát megoldást jelent a csendes-óceáni térségben – a Quad segítségével.⁵⁴

Amerika kontra Kína

Kína egyre aktívabb szerepet vállal az utóbbi években a nemzetközi szintén, és ezzel Amerikának az eddigi vezető szerepét is fenyegeti. Ezért az Egyesült Államok az egyik, sőt talán a legfontosabb stratégiai versenytársának a távol-keleti országot tekinti. A nyersolajforrásokkal és a -kitermeléssel kapcsolatos ellentétük egyik legfontosabb állomása valószínűleg az Unocal Corporation esete volt, már 2005-ben.⁵⁵

Két évtizeddel később a két fél közötti helyzet még mindig feszült, sőt egyre inkább az. Biden a klímapolitika terén próbált nyomást gyakorolni Kínára, míg Trump a megnövekedett amerikai olajtermelés által az energiapolitikában igyekezett nagyobb befolyásra szert tenni a nemzetközi szintén, ahogy azt a 2. táblázat mutatja.

A két ország ellentéte derül ki abból is, hogy miközben az Egyesült Államok vezető szerepre tör az olajtermelésben, Kínának az USA-ból származó olajimportja egyre kevésbé jelentős, helyette az azzal szemben álló Oroszország a legnagyobb beszállítója, amelytől nyomott áron tudja beszerezni az olajat.⁵⁶

2. táblázat⁵⁷

A Trump- és a Biden-adminisztráció éghajlat-, energia- és Kína-politikája

	Trump-adminisztráció	Biden-adminisztráció
Belpolitika	<i>„America First Energy Plan”</i> (2017)	<i>„Clean Energy Revolution Plan”</i> (2020)
	Az olaj-, gáz- és szénipari fejlesztések erős támogatása	A fosszilis tüzelőanyagok támogatásának megszüntetése
	A tiszta széntechnológia fejlesztése	A tiszta energiával kapcsolatos technológiai innováció támogatása
	Hazai kőolaj- és földgázkészletek nagyszabású feltárása és fejlesztése	100%-ban tiszta energiával előállított villamos energia elérése 2035-re
	Konzervatív hozzáállás a tiszta és a megújuló energiához	Az erősen szennyező iparágakban dolgozók munkahelyváltásának ösztönzése
Külpolitika és Kína	Kilépés a párizsi megállapodásból	Ismételt csatlakozás a párizsi megállapodáshoz
	Az energiafüggetlenség növelése és az -export ösztönzése	Az USA szén-dioxid-semlegességére vonatkozó 2050-es céldátum bejelentése
	A globális éghajlat-politikai irányításban való kínai kezdeményezés elősegítése	Kína új energiatechnológiai fejlesztésének az elfojtása
	A globális szénipar ösztönzése és a nyersolaj világpiaci árának a leszorítása	Kína szénkivitelének és CO ₂ -kibocsátása kiszervezésének a megállítása
	Fenyegetés Kína energiabiztonságára	Nagyobb befolyás szerzése a globális éghajlat-politikai irányításban

Habár az egyes államok politikai lehetőségeit a nemzetközi rendszer alakítja, azok a hazai korlátaik és torzulásaik miatt nem feltétlenül reagálnak azonnal vagy megfelelően a rendszerszintű ösztönzőkre. Pontosabban: nem mindig képesek helyesen érzékelni azokat vagy azok kapcsán racionális döntéseket hozni. Igaz, nem is mindig könnyű észlelniük azokat, mivel a nemzetközi rendszer a gyakran tapasztalható anarchia miatt tele van bizonytalansággal, és az államok nem mindig jutnak elegendő információhoz a helyes jelzések kiválasztásához.⁵⁸

Kína technológiai ereje fokozatosan nőtt, kiváltképp az utóbbi évtizedekben, s ezzel rendszerszintű nyomást gyakorolt az Egyesült Államokra. Ezt azonban Washington nem mindig egyformán érzékelte, miközben a jelenlegi amerikai kül- és energiapolitika attól függ, hogy a Fehér Ház milyen mértékben érzi jelentősnek a Peking jelentette fenyegetést. Az USA számára Kína együttműködő országból versenytárssá és kihívóvá vált, s a kül- és energiapolitikája fokozatosan úgy alakult, hogy a szövetségeseivel és a partnereivel együttműködésben több oldalról fékezni tudja a távol-keleti országot, és sikerüljön átalakítania a világ technológiai ellátási láncát.⁵⁹

A jüan gyengesége versenyelőnyt biztosít a Kínában gyártott áruknak az infláció által sújtott régiókkal – elsősorban az Egyesült Államokkal – szemben. Emellett a Kínának exportált árukat viszonylag drágává teszi, ami csökkenti az ottani importkeresletet. Ez a kombináció tovább növelte az USA és Kína közötti kereskedelmi egyensúlyhiányt.⁶⁰ A Biden-adminisztráció protekcionista lépésekkel próbálta megvédeni a kialakuló zöldenergia-technológiára alapozott versenyelőnyét Kínával szemben. Vámokkal kívánta csökkenteni a kínai napelemek, akkumulátorok, félvezetők és egyéb, a zöldenergia előállítására és tárolására alkalmas eszközök importját.⁶¹ A zöldtechnológia elterjedését gátló, a globális versenyt torzító intézkedések ugyanakkor szembemennek Biden progresszív hozzáállásával – ennek oka szintén a neoklasszikus realizmus által magyarázható. A rendszerszintű fenyegetés érzése a 2010-es évek óta egyre fokozódott, így az adminisztrációk részéről mind markánsabb lépések követték egymást. Biden elnök helyzete azonban eltér Trumpétól: ő a választási ígéretei ellenére a zöldenergia terén korlátozó intézkedéseket vezetett be, amelyek hátrányosan hatnak a klímaváltozás elleni globális küzdelemre.⁶²

Amerikai szankciók Iránnal szemben

Az Iránnal szemben meghirdetett szankciók is Peking malmára hajtják a vizet. Ugyanis azok miatt Kína az iráni nyersolajexport mintegy 90 százalékát vásárolja fel, ráadásul gyakran hatalmas árengedményekkel. Egyes esetekben készpénz helyett áruval fizetnek, a többiben pedig – piaci források szerint – dollár helyett szinte mindig jüanban. Emiatt további szankciókkal sújtotta Washington Teheránt (és egyúttal Pekinget), valamint törvény írja elő, hogy az elnöknek rendszeresen meg kell vizsgáltatnia, hogy valamely kínai pénzintézet részt vett-e kőolaj vagy kőolajtermékek, illetve pilóta nélküli légi járművek (drónok) Irántól történő vásárlásában. A rendelet azt is megakadályozza, hogy az amerikai pénzintézetek bizonyos típusú számlákat nyissanak vagy tartsanak fenn kínai pénzintézetekben.⁶³ Az Obama-kormányzat feloldotta az Irán elleni szankciók zömét, ami jól jött volna Bidennek ahhoz, hogy enyhíteni tudja a szövetségesei olaj iránti vágyát. A Trump által visszafordított folyamatnak azonban

bel- és külföldi akadályai is voltak. Egyrészt az amerikai kongresszus az iráni kőolaj-, illetve petrokémiai termékekkel kereskedő szervezetekkel és hajókkal szembeni szankciókat vezetett be 2024-ben. Ennek oka Irán fokozódó nukleáris tevékenysége volt.⁶⁴ Emellett a különböző, Izraellel ellenséges csoportokat (Hamasz, Hezbollah) támogató Irán felé való közeledés is rossz fényt vetett volna az amerikai elnökre. Emiatt a szankciók feloldása, amelyet az Obama-kormányzat egyik legnagyobb külpolitikai sikerének tartottak, nem ismétlődhetett meg a Biden-kormányzat idején. Sőt újabbakat is bevezettek – főleg Trump második elnöki ciklusának megkezdése óta Az Irán elleni amerikai büntetőintézkedések részét képezi, hogy blokkolják a teheráni kormánynak a pénzeszközeihez való hozzáférését, betiltják az amerikaiak szinte mindenféle kereskedelmét Iránnal, és megakadályozzák az országnak való külföldi segítségnyújtást és fegyvereladást.

3. táblázat⁶⁵
Az Irán elleni szankciós politika

Az amerikai szankciók lehetséges iráni célpontjai	A kongresszus által hozott szankciók Biden alatt
A teljes energiaszektor, továbbá azok az Iránban befektető, iráni terméket (főleg olajat) vásároló, szállító vagy eladó külföldi vállalatok	H.R. 3774 – SHIP Act: szankciókkal sújtja azokat a kikötőüzemeltetőket és olajfinomítókat, amelyek kapcsolatban állnak iráni olajjal
A pénzügyi szektor és a központi bank	H.R. 3152 – Fight CRIME Act: olyan személyeket szankcionál, akik rakéta- vagy dróntechnológia Iránba vagy Iránból történő szállítására törekzenek
Az iráni gazdaság: szállítás, építőipar, bányászat, textil- és autóipar, egyéb ipari termelés, valamint az azokban részt vevő természetes és jogi személyek	H.R. 589 –MAHSA Act: az iráni legfelsőbb vezetővel és bizonyos iráni tisztviselőkkel szemben írnak elő szankciókat
Fegyverkereskedők és az iráni kormány mindenféle pénzügyi forrása	

Biden és Venezuela

Oroszország és Irán mellett Venezuela is már egy jó ideje Amerika érdekeivel ellentétes politikát folytat. Mindhárom állam számottevő olajkészletekkel rendelkezik, így jelentős befolyással is bír a globális energiapiacra. Az Oroszország és Ukrajna közötti háború és az abból eredő energetikai és stratégiai kihívások,

továbbá Kína növekvő gazdasági és politikai latin-amerikai jelenléte, valamint Szaúd-Arábia és Irán közelmúltbeli, Peking által közvetített közeledése arra kényszerítette az Egyesült Államokat, hogy ártértékkelje a stratégiai kapcsolatait. Ezek a rendszerszintű tényezők, valamint a hazai olajipari lobbisták arra ösztökölték a Biden-adminisztrációt, hogy változtasson a közvetlen befolyási területnek tekintett amerikai kontinenssel, így a Venezuelával fennálló viszonyán is.⁶⁶

A két ország közötti kereskedelem, főleg az amerikai olajimport újraindítását a magas rangú venezuelai és amerikai tisztviselők 2022-es nem nyilvános találkozási előzték meg.⁶⁷ Ezt a pragmatikus közeledést tovább segítette, hogy 2023 októberében a venezuelai ellenzék és a Maduro-rezsim között megállapodás jött létre. Nicolás Maduro megígérte, hogy lépéseket tesz a szabad és tisztességes elnökválasztás megtartása érdekében. Az Egyesült Államok a reményteljes megállapodás eredményeként feloldotta a 2019-ben érvénybe lépett, bénító olajszankciókat. A közeledés nem kis mértékben az amerikai olajipari lobbinak köszönhető, amely komoly hatással volt a külpolitikai döntéshozatalra. A külső rendszerszintű tényezők és a belső változók is egy irányba hatottak, ezzel magyarázható Biden elnök pragmatikus váltása Venezuelával kapcsolatban.

A megállapodást azonban Caracas nem tartotta tiszteletben. A legfelsőbb bíróság 2024. január 26-i határozata kizárta a vezető ellenzéki jelöltet, María Corina Machadót az indulók közül, a kormány pedig megtiltotta a helyettesének, Dr. Corina Yorisnak, hogy regisztráljon. A rezsim elfogatóparancsot adott ki más ellenzéki jelöltek, valamint a kampányukban részt vevő személyek ellen is.⁶⁸ Emiatt 2024 tavaszán Washington újra szankciókat vetett ki a dél-amerikai országra. Biden választási kampányának az egyik témája a világ demokráciáinak a megerősítése volt, így a lépés összhangban állt az ígéretével. Azonban, ahogy azt a klímapolitika és az olajtermelés kapcsán láthattuk, az elnök megpróbált a programjában megfogalmazott tervei és az olajipari lobb igényei teljesítése között lavírozni.

2024 júliusában a venezuelai demokratikus ellenzék jelöltje, Edmundo González hatalmas előnnyel nyerte meg az elnökválasztást. Ám Maduro nem volt hajlandó elismerni a vereségét, sőt brutalitással és a letartóztatások újabb hullámával reagált. Még elfogatóparancsot is kiadtak González ellen, aki Spanyolországba menekült. Az Egyesült Államok, a latin-amerikai és az európai demokráciák, valamint a legfontosabb civil szervezetek egyértelműen González tartották a győztesnek, és elítélték Maduro reakcióját.⁶⁹ Az USA is beállt Brazília és Kolumbia kezdeményezése mögé, és együttesen új választások kiírására szólították fel Venezuelát. Az ottani demokratikus erők azonban elleneztek az új választás kiírását, hiszen az előzőt is elcsalta a Maduro-rezsim, egy újjal pedig miért tett volna másként.

A washingtoni kormányzat megengedőbbnek mutatkozik Venezuela felé, mint Kína vagy Irán iránt. Ennek oka egyrészt, hogy az ország kevesebb fenyegetést

jelent az Egyesült Államok és a szövetségesei érdekeire, így kisebb a rendszer-szintű nyomás, másrészt a befolyásoló tényezőként jelentkező olajipari lobbij jobban tud érvényesülni. A Chevron lobbistái mindent latba vetettek azért, hogy az elnök a demokratikus folyamatok hátrányára a globális energiaellátást és az USA energiabiztonságát helyezze előtérbe.⁷⁰

A szankciók feloldásával a Fehér Ház nyitni próbált, de az autoriter ország nem engedett a demokratikus folyamatoknak, így a büntetőintézkedéseket ismét be kellett vezetni. Ennek ellenére továbbra is Maduro kormányozhatja Venezuelát, és az amerikai Chevron pedig folytathatja a termelést az országban. Biden négyéves elnöki ciklusának a mérlege e téren gyakorlatilag a *status quo* fenntartása: a kapcsolatok nem sokat javultak a két ország között, és a Maduro-rezsim is a helyén maradt.

A bideni pragmatizmus és Szaúd-Arábia

Ahogy az eddig említett példákból is kitűnik, a Biden-adminisztráció sokszor ellentmondásos célok mentén politizált. Egyrészt az energiafüggetlenség és a kitermelés maximalizálása a hazai fogyasztók és olajtermelő vállalatok számára egyaránt kedvező, és az Egyesült Államok szövetséges rendszerét is erősíti. Másrészt viszont a klímapolitika és a demokratikus értékek melletti kiállás nemcsak az elnök választási ígéreteinek a teljesítését jelenti, hanem egy fontos politikai értékválasztást is. Mindegyik cél elérése érdekében történtek lépések Biden elnöki ciklusa alatt. Annak elején erős értékalapú politikai döntések születtek, de a végére inkább a politikai pragmatizmus nyert teret. Ez meglátszik a Szaúd-Arábiával kialakított kapcsolatokban is.

Az amerikai szövetséges Szaúd-Arábia 2022-ben, az orosz–ukrán háború első évében csökkenteni kezdte a kőolaja kitermelését. A Fehér Ház nehezményezte a döntést, ugyanis annak ellenére, hogy az USA már kevésbé függött a külföldről érkező olajtól, a Közel-Keleten történtek továbbra is hatással voltak és vannak a globális árakra. A jelenlegi nemzetközi helyzetben az Egyesült Államok nem engedheti meg magának, hogy egy olyan fontos partnerét, mint Szaúd-Arábia, Kína vagy Oroszország karjaiba lökje. Márpedig a monarchia az utóbbi években több olyan lépést is tett, amely Washington számára kevésbé kedvező. Rijád és Moszkva például az OPEC+ keretében arról egyeztetett, hogy az olaj világpiaci ára ne essen túl alacsonyra, valamint együttes döntést hoztak a kitermelés visszafogásáról, s így 2023 végére Szaúd-Arábia napi 1 millió, Oroszország pedig 500.000 hordóval (*bpd*) csökkentette azt.⁷¹

Már Trump első elnöksége idején megkezdődött a reálpolitikai alapokon való közeledés Rijád felé. A közel-keleti ország vezetése Isztambulban meggyilkoltatta a szaúdi származású kormánykritikus újságíró, Dzsamál Khasogdzsit, Trump mégis több milliárd dolláros fegyverüzletet kötött velük. Biden ezt a fajta

közeledést a ciklusa elején megpróbálta visszafordítani, de végül felhagyott vele. Habár formális megállapodás nem jött létre a két ország vezetője között, a tisztviselők ennek ellenére bizonyosak abban, hogy az újjáéledt kapcsolat fennmarad és még javulni is fog.

Az Izrael és a Hamász közötti regionális válság, amely közvetetten, illetve közvetlenül már bizonyos szintig Libanonra és Iránra is kiterjedt, megerősítette az amerikai-szaúdi partnerség értékét. Washington tudatta Rijáddal, hogy kész újraindítani a fegyvereladásokat, amelyeket Biden korábban leállított, a királyság pedig 2024 áprilisában engedélyezte, hogy az Egyesült Államok és szövetségesei az Irán által indított rakéta- és dróntámadások elleni védekezés során a légtérét használják.⁷² Az OPEC-ben jelentős súllyal bíró Szaúd-Arábia további, Bidennek kedvező lépéseket tett azzal, hogy már nyár elején megállapodtak az OPEC-államok és a szövetségeseik abban, hogy a tervezettnél korábban, már októberben, tehát néhány héttel a novemberi amerikai választások előtt fokozatosan újra növelik a termelést. Így az olajárak a globális piacon csaknem 5 százalékot estek, ami hozzájárult az üzemanyagok árának a csökkenéséhez, mielőtt a választók a szavazóurnáknál döntöttek volna a következő elnök személyéről.⁷³ Habár Joe Biden – aki előszeretettel hangoztatta, hogy a középosztály érdekeit tartja leginkább a szeme előtt, ez az energiapolitikájában sokszor látványosan meg is valósult – a választási küzdelemből még annak vége előtt kiszállt, az energia- és a belpolitika összefonódása a végül ismét megválasztott Trumpnál is szembeűnő maradt, és a külpolitikai döntéshozatalra is hangsúlyosan rányomja a bélyegét.

A januárban elkezdett második elnöki ciklusában Trump várhatóan folytatni fogja az előzőben követett olajpolitikáját. Az ő választói – a demokratákétól eltérően – nem várnak el magas szintű klímavédelmet. Ez az egyik legnagyobb különbség a két nagy pártra nehezedő belföldi nyomás között. Míg a republikánus szimpatizánsok és maga Trump is a kitermelésnek a csupán kismértékben korlátozott növelését tartják kívánatosnak, addig a demokrata szavazótábor számára jóval fontosabb a zöldenergia-termelés előtérbe helyezése. Emiatt értékelődik fel a neoklasszikus realizmus a többi elmélettel szemben. Abból ugyanis jól látható, azt a 2. ábrán megjelenített modellje is mutatja, hogy a rendszerszintű változókat nagyban befolyásolhatja az akár a vezetői felfogáson, akár a társadalmi akaraton keresztül jelentkező belpolitikai nyomás is. Az első Trump-adminisztrációtól emiatt tér el jelentősen az azt követő Biden-kormányzat. Ha pusztán a számokat tekintjük, akkor valójában az utóbbi idején is nőtt az olajkitermelés, de ha a korábban felsorolt belpolitikai változókat is figyelembe vesszük, a számok mögötti – egymásnak ellentmondó – indokokat is láthatjuk.

Következtetés

A Biden-kormányzatot egyfelől a választói akarat, a szabályozó hatóságok és a korábbi választási ígéreteik kényszerítették arra, hogy csökkentse a kitermelést, és gátolja a fosszilis energiahordozók további térnyerését. Másik oldalról viszont a hazai olajtermelők gazdasági szereplők és a szövetséges államok elvárásai, valamint az üzemanyagárak féken tartása és az ukrajnai háború ellentétesen hat. E tényezők összhatása köszön vissza a Biden-adminisztráció energia- és külpolitikájában, amelynek a kettősségét az okozta, hogy az elnök megpróbált az említett ellentétes érdekek mentén politizálni.

A 2021 elején megalakult demokrata adminisztrációnak sokféle kihívással kellett szembenéznie a munkája megkezdésekor. Olyan rendszerszintű nyomások befolyásolták a döntéseit, mint a koronavírus-járvány hatásai, az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívások és Kína folyamatosan növekvő nemzetközi súlya. Az azok mellett megjelent egységszintű tényezők – a belpolitikai feszültségek, a demokrata választói akarat és az olajipari lobbisták különböző érdekei – mentén egyensúlyozó energiapolitikát folytató Biden elnök végül ambivalens döntések sorát hozta.

A kezdeti, jelentős klímavédelmi lépései merőben eltértek az őt megelőző Trumpétól. Ennek oka a neoklasszikus keretrendszer segítségével azonosíthatóan legfőképp a vezetői felfogásnak és a többségi választói akaratnak a változása volt. A nemzetközi helyzet romlása következtében a klímavédelem ügy a vártnál lassabban haladt. Az orosz–ukrán konfliktus háborúvá fokozódása 2022-ben olyan újabb rendszerszintű kényszereket jelentett az amerikai külpolitikai döntéshozatal számára, amelyeket a zöldebb jövőért küzdő belpolitikai csoportok nem tudtak ellensúlyozni. Az Obama-, Trump- és Biden-adminisztráció mérlege így az olajkitermelés folyamatos emelkedése, aminek a hatása ellentétben állt az Obama és Biden elnök választási kampányában hangoztatott klímavédelmi szempontokkal. Hiába csatlakozott Biden újra a párizsi megállapodáshoz, ha az újabb kitermelési rekordok nem csökkentették a fosszilis energiahordozóknak a világ gazdaság szempontjából betöltött jelentőségét. A Biden-kormányzat kettős arca jól tükröződik ebben az ellentmondásban.

A Kínával való versengésre a Trump- és a Biden-adminisztráció eltérően reagált. Míg Trump az olajpolitikára összpontosított, és a kitermelés maximalizálásában, s így a nagyobb piaci részesedés hatására kialakuló nagyobb befolyásra helyezte a hangsúlyt, addig Biden a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos technológiák terén próbált versenyre kelni Kínával. A két elnök különböző vezetői felfogása a neoklasszikus realizmus magyarázóerejét erősíti, mivel a hasonló rendszerszintű kényszerekre eltérő kül- és energiapolitikai válaszokat adtak.

A Biden-adminisztráció kettősségét emellett az okozta, hogy míg az egységszintű tényezők (a demokrata választók elvárásai, illetve Joe Biden vezetői

felfogása) zöldebb fordulatot vetítettek előre az elnöksége kezdetén, addig azal egy időben az Egyesült Államoknak támogatnia kellett számos, a fosszilis energiahordozókon alapuló projektet – főképp a távol-keleti térségben – annak érdekében, hogy Kína növekvő befolyását ellensúlyozni tudja. Így annak ellenére, hogy szimbolikus lépések egész sorával kezdődött az elnöki ciklus, nem lehet kijelenteni, hogy a Biden-kormányzat sokkal jobban klímabarát álláspontot képviselt, mint a korábbi republikánus adminisztráció.

Ez a kettősség volt jellemző a többi jelentős olajkitermelő országhoz való hozzáállásban is. A demokrata adminisztráció igyekezett rávenni Szaúd-Arábiát, Iránt és Venezuelát is, hogy növelje az olajkitermelését, hogy ezzel csillapítsa az amerikai tartalékok kitermelésére vonatkozó nyomást. E próbálkozások ellenében álltak a Biden elnök által korábban hangoztatott értékalapú politizálással. Akkor még a demokratikus értékek és a demokráciák megerősítését emelte ki az elnöksége egyik sarokpontjaként. Azonban Szaúd-Arábiával mégsem érték-, hanem érdekalapon került szembe, amikor az OPEC+ keretében az ország nem növelte az amerikaiak által elvárt mértékben az olajkitermelését, inkább Oroszország és a saját érdekeire figyelemmel alacsonyan tartotta azt. Washington az elnöksége második felében sikerrel javított a két ország kapcsolatán, és a ciklus végére szorosabbra fűzte a kapcsolatot Rijáddal – ami tovább erősítette az adminisztráció kettősségét.

Irán és Venezuela esetében nem volt ilyen eredményes a kormányzat. A kezdeti közeledések ellenére az Iránt sújtó szankciókat végül külpolitikai okok miatt nem oldották fel: az Izraellel szemben álló csoportokat támogató Teheránt a Hamász által 2023 októberében elkövetett terrortámadás következtében nem lett volna időszerű a szankciók feloldásával erősíteni. A belpolitikai oka pedig az volt, hogy az amerikai törvényhozásban a lépésnek nincs, illetve nem is volt meg a kellő támogatottsága, és több intézkedés is megnehezítette a közeledést az elnök számára.

2024 előtt úgy tűnt, hogy Venezuelával kapcsolatosan a külpolitikai helyzet kedvezőnek alakul Washington számára. A Maduro-rezsim elkötelezettnek tűnt a szabad és tisztességes választások lebonyolítása iránt, és az amerikai olajipari lobbis igen erős nyomást gyakorolt a Biden-kormányra, hogy az a latin-amerikai országot hátráltató szankciót feloldja. Ha Maduro valóban engedélyezte volna a demokratikus választások megtartását, és utána átadta volna a hatalmat a győztesnek, az egy nagy külpolitikai siker lett volna a Biden-adminisztráció számára. Azonban nem így történt: Venezuelában a demokratikus fordulat helyett az autoriter rezsim maradt hatalmon, így a szankciókat vissza kellett vezetni. Mindazonáltal a demokratikus értékek hangoztatása ellenére tovább folytatják a termelésüket az amerikai olajvállalatok a dél-amerikai országban, és az ottani rezsimet sem buktatta meg Joe Biden kormánya.

Úgy tűnik, a Biden-adminisztrációnak az ellentétes hatású kül- és belpolitikai nyomások között kellett lavíroznia. A választók egy jelentős része az alacsony üzemanyagárakat és az önellátást preferálták, míg mások az erősebb klímavédelmi lépéseket kérték számon Bidenen. A globális zöldmozgalmak élére sem állhatott az Egyesült Államok, ráadásul a rekordokat döntögető olaj- és földgázkitermelés miatt e mozgalmak is jóval lassabban érnek el sikereket, mint azt sokan remélik.

A nemzetközi rendszerszintű nyomások és a belpolitikai változók tehát együttesen olyan hatással voltak a Biden-kormányzat külpolitikai döntéshozatalára, amelynek következtében számos olyan lépést hajtottak végre, amelyek az adminisztráció kettős arcára hívták fel a figyelmet.

Jegyzetek

- 1 Mezei Attila: „Oil Dependence, Strategy and Foreign Policy: The Case of Japan”. *Köz-Gazdaság*, 14., no. 1. (2019): 87–102. Elektronikusan elérhető: [https://www.bing.com/ck/a?!&p=cc-de7f9f342d315bc2e24a70fb15e9e5f3db036071cecd48f31bd98efa7d667Jmldt-HM9MTczNzUwNDAwMA&ptn=3&ver=2&hsh=4&fclid=3e1b5866-3e24-6897-1015-4d253ffd6970&psq=k%c3%b6z-gazdas%c3%a1g+mezei+attila+oil&u=a1aHR0cHM-6Ly91bmlwdWIubGliLnVuaS1jb3J2aW51cy5odS80Mjk5LzEvS0dfMjAxOV8xNzEucGR-m&ntb=1](https://www.bing.com/ck/a?!&p=cc-de7f9f342d315bc2e24a70fb15e9e5f3db036071cecd48f31bd98efa7d667Jmldt-HM9MTczNzUwNDAwMA&ptn=3&ver=2&hsh=4&fclid=3e1b5866-3e24-6897-1015-4d253ffd6970&psq=k%c3%b6z-gazdas%c3%a1g+mezei+attila+oil&u=a1aHR0cHM-6Ly91bmlwdWIubGliLnVuaS1jb3J2aW51cy5odS80Mjk5LzEvS0dfMjAxOV8xNzEucGR- m&ntb=1).
- 2 Bialos, Jeffrey P.: „Oil Imports and National Security: The Legal and Policy Framework for Ensuring United States Access to Strategic Resources”, *University of Pennsylvania Journal of International Law*, 11., no. 2. (1989): 245. Elektronikusan elérhető: [https://www.law.upenn.edu/journals/jil/articles/volume11/issue2/Bialos11U.Pa.J.Int'lBus.L.235\(1989\).pdf](https://www.law.upenn.edu/journals/jil/articles/volume11/issue2/Bialos11U.Pa.J.Int'lBus.L.235(1989).pdf).
- 3 *Council on Foreign Relations*, „Oil Dependence and U.S. Foreign Policy”, <https://www.cfr.org/timeline/oil-dependence-and-us-foreign-policy> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 27.).
- 4 *U.S. Energy Information Administration*, „U.S. Field Production of Crude Oil”, <https://www.eia.gov/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=p&pet&s=mcrf&f=a> (a letöltés ideje: 2024. augusztus 26.).
- 5 Ripsman, Norrin M., Taliaferro, Jeffrey W. és Lobell, Steven E.: *Neoclassical Realist Theory of International Politics* (Oxford: Oxford University Press, 2016), 3. o.
- 6 Firoozabadi, Jalal D. és Ashkezari, Mojtaba Z.: „Neo-Classical Realism in International Relations”, *Asian Social Science*, 12., no. 6. (2016). Elektronikusan elérhető: Canadian Center of Science and Education <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v12n6p95>.
- 7 Ripsman, Taliaferro és Lobell: „Neoclassical Realist Theory”, 23. o.
- 8 Richards, Heather: „What Biden's Oil Record Means for the Industry's Future”, *E&E News*, <https://www.eenews.net/articles/what-bidens-oil-record-means-for-the-industrys-future/> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 17.).
- 9 Ripsman, Taliaferro és Lobell: „Neoclassical Realist Theory”, 34. o.
- 10 Deffeyes, Kenneth S.: *Beyond Oil: The View from Hubbert's Peak* (New York, NY: Hill and Wang, 2005); Downey, Morgan: *Oil 101* (New York, NY: Wooden Table Press LLC, 2009).

- 11 Campbell, Colin J.: *The Coming Oil Crisis* (Essex: Multi-Science Publishing Company and Petroconsultants SA, 1997); Haider, Ghazi M.: „World Oil Reserves: Problems in Definition and Estimation”, *OPEC Review*, 24., no. 2. (2000). Elektronikusan elérhető: <https://doi.org/10.1111/1468-0076.00086>.
- 12 Haider: „World Oil Reserves”, 311. o.
- 13 Downey: *Oil 101*.
- 14 Haider: „World Oil Reserves”, 311. o.
- 15 Гафуров, Азамат Р.: „Сущность категории «энергетическая безопасность» и ее место в общей структуре безопасности”, *Вестник МГТУ*, 13., no. 1. (2010): 178–182.; Mukhammadsidqov, Mukhammadolim: „The Influence of the Energy Factor on Modern International Relations”, *The American Journal of Political Science Law and Criminology*, 2., no. 12. (2020): 5–15. Elektronikusan elérhető: <https://doi.org/10.37547/tajpslc/Volume02Issue12-02>.
- 16 Deese, David és Nye, Joseph S.: *Energy and Security* (Cambridge: Ballinger Publishing Co., 1981), 27. o.
- 17 Sovacool, Benjamin K.: *The Routledge Handbook of Energy Security* (Abingdon: Routledge, (2011), 3–6. o.
- 18 Nuclear Energy Agency: *The Security of Energy Supply and the Contribution of Nuclear Energy* (Párizs: OECD Publishing, 2010), 9. o.
- 19 Davis, Daniel L.: „Don’t Take the Oil: Time to Ditch the Carter Doctrine”, *The National Interest*, <https://nationalinterest.org/feature/dont-take-the-oil-time-ditch-the-carter-doctrine-19310> (a letöltés ideje: 2025. február 25.)
- 20 Kelanic, Rosemary A.: *Black Gold and Blackmail – Oil and Great Power Politics* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2020), 1. o.
- 21 Kennedy, Brian és Johnson, Courtney: „More Americans See Climate Change as a Priority, but Democrats Are Much More Concerned than Republicans”, *Pew Research Center*, <https://www.pewresearch.org/short-reads/2020/02/28/more-americans-see-climate-change-as-a-priority-but-democrats-are-much-more-concerned-than-republicans/> (a letöltés ideje: 2024. november 5.).
- 22 Ibekwe, Kenneth Ifeanyi, Etukudoh, Emmanuel Augustine, Nwokediegwu, Zamathula Queen Sikhakhane, Umoh, Aniekan Akpan, Adefemi, Adedayo és Ilojiana, Valentine Ikenna: „Energy Security in the Global Context: A Comprehensive Review of Geopolitical Dynamics and Policies”, *Engineering Science & Technology Journal*, 5., no. 1. (2024). Elektronikusan elérhető: <https://fepbl.com/index.php/estj/article/view/741/932>; Macaraig, Fernando C. és Fenton, Adam James: „Analyzing the Causes and Effects of the South China Sea Dispute”, *The Journal of Territorial and Maritime Studies*, 8., no. 2. (2021): 42–58.
- 23 Pulhan, Afet, Vedat, Yorucu és Nusret, Sinan Evcan: „Global Energy Market Dynamics and Natural Gas Development in the Eastern Mediterranean Region”, *Utilities Policy*, 64. (2020); Ibekwe *et al.*: „Energy Security in the Global Context”.
- 24 Aslantürk, Okan: „The Role of Renewable Energy in Ensuring Energy Security of Supply and Reducing Energy-Related Import”, *International Journal of Energy Economics and Policy*, 10., no. 2. (2020); Ibekwe *et al.*: „Energy Security in the Global Context”.
- 25 Odulaja, Bukola A., Oke, Timothy, Eleogu, Tobechukwu és Abdul, Adekunle Abiola: „Resilience in the Face of Uncertainty: A Review on the Impact of Supply Chain Volatility amid Ongoing Geopolitical Disruptions”, *International Journal of Applied Research in Social Sciences*, 5., no. 10. (2023): 463–486.; Ibekwe *et al.*: „Energy Security in the Global Context”.
- 26 Downey: *Oil 101*.

- 27 Kassai Lucia: „How Shell, Chevron Are Delaying US Efforts to Refill Its Emergency Oil Reserve”, *Bloomberg.com*, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-11-27/delays-in-returning-oil-to-us-emergency-reserve-slows-refill> (a letöltés ideje: 2024. augusztus 17.).
- 28 EIA.gov, „Petroleum and Other Liquids”, https://www.eia.gov/dnav/pet/pet_stoc_typ_d_nus_SAS_mbbbl_m.htm (a letöltés ideje: 2018. október 24.).
- 29 Meyer, Greg: „US Approves Sale from Strategic Oil Reserves as Iran Sanctions Loom”, *Financial Times*, <https://www.ft.com/content/841f72d6-a4a7-11e8-926a-7342fe5e173f> (a letöltés ideje: 2018. október 24.).
- 30 Golding, Garrett: „Refilling the Strategic Petroleum Reserve Offers Chance to Recalibrate Its Size”, *Federal Reserve Bank of Dallas*, <https://www.dallasfed.org/research/economics/2023/1003> (a letöltés ideje: 2024. augusztus 17.).
- 31 Kaleshar, Omid Shokri: „US Energy Diplomacy under the Obama Administration” in *US Energy Diplomacy in the Caspian Sea Basin* (New York, NY: Springer, 2021), 147–187.
- 32 Mandiner.hu, „Lehet, hogy késik, de megállíthatatlan a zöldenergia forradalma”, <https://mandiner.hu/makronom/2024/07/lehet-hogy-kesik-de-megallithatatlan-a-zoldenergia-forradalma> (a letöltés ideje: 2025. január 22.).
- 33 Guliyev, Farid: „Trump’s »America First« Energy Policy, Contingency and the Reconfiguration of the Global Energy Order”, *Energy Policy*, 140, (2020): 111435. Elektronikusan elérhető: <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.111435>.
- 34 Kaleshar: „US Energy Diplomacy”, 147–187.
- 35 CNBC, „Keystone Pipeline Officially Canceled after Biden Revokes Key Permit”, <https://www.cnbc.com/2021/06/09/tc-energy-terminates-keystone-xl-pipeline-project.html> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 13.).
- 36 Blinken, Anthony J.: „The United States Officially Rejoins the Paris Agreement”, *U.S. Department of State*, <https://www.state.gov/the-united-states-officially-rejoins-the-paris-agreement/> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 13.).
- 37 Thomas, Valerie: „Under both Trump and Biden–Harris, US Oil and Gas Production Surged to Record Highs, Despite Very Different Energy Goals”, *The Conversation*, <https://the-conversation.com/under-both-trump-and-biden-harris-us-oil-and-gas-production-surged-to-record-highs-despite-very-different-energy-goals-236859> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 13.).
- 38 Uo.
- 39 Uo.
- 40 Delouya, Samantha: „Why Oil Companies Are Raking in Record Profits under Joe Biden”, *CNN Business*, <https://edition.cnn.com/2024/06/11/economy/oil-industry-profits-under-biden/index.html> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 13.).
- 41 A minilateralizmus egyfajta korlátozott multilateralista keretrendszer. A lényege, hogy az Egyesült Államok a korábbi nagy multilaterális intézményrendszerek – például az ENSZ és a WTO – helyett kisebb koalíciók kötésével próbálja fenntartani a dominanciáját a nemzetközi rendszerben. A legjobb példa erre a Négyoldalú Biztonsági Párbeszéd (*Quadrilateral Security Dialogue*, ismertebb nevén a Quad), amely az USA, Japán, India és Ausztrália együttműködésében próbál ellensúlyt lenni a csendes-óceáni térségben egyre erősödő Kínának. Lásd: Kim, Daeum és Orta, Kayla: „Minilateralism: A Newfound Approach to Bolstering the US–Indo-Pacific Partnership in Emerging Technology”, *Wilson Center*, <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/minilateralism-newfound-approach-bolstering-us-indo-pacific-partnerships-emerging> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 13.).

- 42 Fehér Zoltán: „Realizmus, liberalizmus és stratégiai versengés. Az Amerikai Egyesült Államok nagystratégiája a Biden-adminisztráció idején”, *Külügyi Szemle*, 22., no. 4. (2023): 44. Elektronikusan elérhető: https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2023.4.3.
- 43 Golding: „Refilling the Strategic Petroleum Reserve”.
- 44 Rapier, Robert: „Which President Filled and Depleted the Strategic Petroleum Reserve?”, *Forbes*, <https://www.forbes.com/sites/rrapier/2023/07/07/which-presidents-filled-and-depleted-the-strategic-petroleum-reserve/> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 16.).
- 45 Neely, Christopher J.: „Why Have a Strategic Petroleum Reserve?”, *Federal Reserve Bank of St. Louis*, <https://www.stlouisfed.org/on-the-economy/2024/mar/why-have-a-strategic-petroleum-reserve> (a letöltés ideje: 2025. február 26.).
- 46 Ogolo, Elizabeth: „United States and Saudi Arabian Relations”, *Relations Harvard Model Congress 2024*, https://www.harvardmodelcongress.org/s/HMC2024_House_Intelligence_1.pdf (a letöltés ideje: 2024. június 24.); Hernandez, Joe: „Saudi Arabia Cuts Oil Production Again to Shore up Prices – This Time on Its Own”, *NPR*, <https://www.npr.org/2023/06/04/1180056198/saudi-arabia-oil-opec#:~:text=Instead%2C%20OPEC%2B%20members%20i%20n%20October,to%20keep%20gas%20prices%20down> (a letöltés ideje: 2024. június 24.).
- 47 Watson, Kathryn: „Biden Drops out of 2024 Race against Trump. Here’s What We Know about What Happens Now”, *CBS News*, <https://www.cbsnews.com/news/what-happens-biden-steps-down-2024/> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 16.).
- 48 Carman, Jennifer, Ballew, Matthew, Verner, Marija, Rosenthal, Seth, Kotcher, John, Maibach, Edward és Leiserowitz, Anthony: „Understanding Pro-Climate Voters in the United States”, *Yale Program on Climate Change Communication*, <https://climatecommunication.yale.edu/publications/understanding-pro-climate-voters/> (a letöltés ideje: 2025. február 26.).
- 49 French, Matthew: „U.S. Crude Oil Exports Reached a Record in 2023”, *U.S. Energy Information Administration*, <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=61584> (a letöltés ideje: 2025. február 26.).
- 50 Lefebvre, Ben és Gavin, Gabriel: „US Rethinks Gas Exports, Spooking Europe”, *Politico*, <https://www.politico.com/news/2024/01/19/biden-europe-gas-exports-00136671> (a letöltés ideje: 2025. február 26.).
- 51 Anand, Yukta, Pandey, Asheesh és Yadav, Miklesh Prasad: „Dialogue to Diplomacy: QUAD Is Shaping the Emerging Global Order”, *Policy Circle – Policy Insights for Informed Governance*, <https://www.policycircle.org/opinion/quad-reshaping-indo-pacific/> (a letöltés ideje: 2024. október 24.).
- 52 USEA.org, „U.S.–Asia Gas Partnership”, <https://usea.org/webinar-series/us-asia-gas-partnership> (a letöltés ideje: 2024. október 24.).
- 53 Colman, Zack: „»Dangerous Pivot« on Overseas Oil and Gas Deals Splits Biden Administration”, *Politico*, <https://www.politico.com/news/2023/08/04/joe-biden-oil-gas-funding-00109759> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 16.).
- 54 A QUAD-nak a tisztaenergia-ellátási lánc diverzifikációja érdekében 2023-ban indított programja (*QUAD Clean Energy Supply Chain Diversification Programme*) kiváló példa arra, hogy a szövetség a kibocsátás csökkentése mellett hogyan bővíti az energiaellátási láncok biztosításának a módjait. Canberrának a napelemek és akkumulátorok ellátási láncának a fejlesztésébe való 50 millió ausztrál dollár értékű befektetése, valamint az indiai megújulóenergia-projektek jelentős amerikai pénzügyi támogatása jól jelzi a csoportnak a régió tiszta energiára történő átállása előmozdítása iránti elkötelezettségét. A QUAD-on belül az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a károk enyhítése érdekében

- létrehozott csomag (*QUAD Climate Change Adaptation and Mitigation Package*, Q-CHAMP) egyedülálló lehetőséget kínál Újdelhi számára, hogy vezető szerepet vállaljon a szövetségben belül. Lásd: Prétat, Harrison, Atalan, Yasir, Poling, Gregory B. és Jensen, Benjamin: „Energy Security and the U.S.–Philippine Alliance: Strategies for a Secure Transition”, *Center for Strategic & International Studies*, <https://www.csis.org/analysis/energy-security-and-us-philippine-alliance> (a letöltés ideje: 2024. október 24.).
- 55 Az amerikai energiaipari vállalat 2005-ben 18,5 milliárd dolláros ajánlatot kapott az állami irányítású CNOOC Limited kínai cégtől, amely jobb volt, mint a Chevron Corporation által tett. Úgy tűnt, a kínai gazdaság növekvő hatalma már az amerikai kontinens szívében is megmutatkozott. Több kongresszusi intézkedés és nyilvános nyomásgyakorlás után a CNOOC visszavonta az ajánlatát (bár hangsúlyozta, hogy az a részéről tisztán üzleti döntés volt, mindenféle geopolitikai szándék nélkül), így a Chevron 16,5 milliárdos ajánlata győzött. Lásd: Klare, Michael T.: *Rising Powers, Shrinking Planet: How Scarce Energy Is Creating a New World Order* (London: Oneworld Publications, 2008), 1–8. o.
  - 56 Troderman, Jimmy: „China Imported Record Amounts of Crude Oil in 2023”, *U.S. Energy Information Administration*, <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=61843> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 17.).
  - 57 Zebang, Xia és Yi, Zhang: „Impact of United States Energy and Climate Policies on China’s Energy Industry: Comparison of Biden and Trump Period”, *Energy & Environment*, 35., no. 1. (2024): 228–243.
  - 58 Ripsman, Taliaferro és Lobell: „Neoclassical Realist Theory”, 16–25. o.
  - 59 Wu, Yue, Lee, Jae-seung és Tangonan, Kevin: „U.S. Technological Decoupling from China: A Neoclassical Realist Explanation”, *International Area Studies Review*, 27., no. 3. (2024): 197–218.
  - 60 Norton, Kit: „Solar Stocks Rally as Biden Hikes Tariffs on China EVs, Lithium-Ion Batteries and Semiconductors”, *Investor’s Business Daily*, <https://www.investors.com/news/biden-china-tariffs-ev-u-s-clean-energy/> (a letöltés ideje: 2025. február 26.).
  - 61 Chu, Amanda: „Renewables Chief Says Joe Biden’s China Tariffs Risk Slowing Green Transition”, *Financial Times*, <https://www.ft.com/content/bff43ef5-1336-4593-9e68-2ea-234e8bf30> (a letöltés ideje: 2025. február 26.).
  - 62 Wise, Alana: „Biden Outlines \$2 Trillion Climate Plan”, *NPR*, <https://www.npr.org/2020/07/14/890814007/biden-outlines-2-trillion-climate-plan> (a letöltés ideje: 2025. február 26.).
  - 63 Winston, Kate és Azhar, Binish: „Newly Passed US Law on Iran Sanctions May Have Limited Impact in Near Term: Experts”, *S&P Global*, <https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/market-insights/latest-news/oil/042424-newly-passed-us-law-on-iran-sanctions-may-have-limited-impact-in-near-term-experts> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 17.).
  - 64 Blinken, Antony J.: „Imposing Sanctions on Entities and Vessels Trading in Iranian Petroleum or Petrochemical Products”, *U.S. Department of State*, <https://www.state.gov/imposing-sanctions-on-entities-and-vessels-trading-in-iranian-petroleum-or-petrochemical-products/> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 17.).
  - 65 Thomas, Clayton: „U.S. Sanctions on Iran”, *Congressional Research Service*, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF12452> (a letöltés ideje: 2024. október 24.).
  - 66 Valente, Leonardo: „Pragmatismo e discricção: as relações entre eua e Venezuela nos governos Biden e Maduro”, *Lua Nova*, <https://doi.org/10.1590/0102-001035lv121> (a letöltés ideje: 2025. február 6.).

- 67 Luján, RaylÍ: „Nueva reunión entre autoridades de Maduro y Biden: Los ejes del posible encuentro”, *Bloomberg Línea*, <https://www.bloomberglínea.com/2022/04/27/nueva-reunion-entre-autoridades-de-maduro-y-biden-los-ejes-del-posible-encuentro/> (a letöltés ideje: 2025. február 26.).
- 68 Carl-Yoder, Samantha, Cohen, David és Phillips, Morgan: „Venezuela Energy Sanctions Reimposed Barring Democratic Reforms”, *Brownstein Hyatt Farber Schreck*, <https://www.bhfs.com/insights/alerts-articles/2024/venezuela-energy-sanctions-reimposed-barring-democratic-reforms> (a letöltés ideje: 2024. október 24.).
- 69 Rogero, Tiago: „How Venezuela’s Opposition Proved Its Election Win: »A Brilliant Political Move«”, *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/world/article/2024/aug/10/gonzalez-proof-win-venezuela-election-vote-tally-maduro> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 18.).
- 70 Abrams, Elliott: „Oil Companies, Biden Policies, and Democracy in Venezuela”, *Council on Foreign Relations*, <https://www.cfr.org/blog/oil-companies-biden-policies-and-democracy-venezuela-0> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 18.).
- 71 Ali, Layla: „Russia–Saudi Relations: Two Years Post Ukraine Crisis”, *Gulf Research Center*, <https://www.grc.net/documents/65f6c02c0c007SaudiRussiaRelationsTwoYearsofUkraineWar2.pdf> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 19.).
- 72 Schwartz, Felicia és England, Andrew: „How Saudi Arabia Won back Biden”, *Financial Times*, <https://www.ft.com/content/6c7cc4fc-a65a-47cf-b7a4-ed0762afea03> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 19.).
- 73 Natter, Ari és Fanzeres, Julia: „OPEC’s Surprise Output Hike Offers Biden Break on Gas Prices”, *Financial Post*, <https://financialpost.com/pmnbusiness-pmn/opecs-surprise-output-boost-offers-biden-a-break-on-pump-prices> (a letöltés ideje: 2024. szeptember 19.).